

KÖNYVTÁRI

1967 III

HIRADÓ

hez, annál nagyobb az egykor maroknyi forradalmi hadsereg, annál jobban szélesedik Oroszországban a felkelők, az új szovjet hatalom katonáinak tábora. Vesszen a bolsevizmus, vesszenek a kommunisták - harsog a burzsoá sajtó, miközben az első világháború romjai felett megindítják a kapitalizmus restaurálását.

Aztán Lenin halálához fűzik Nyugaton a reménységüket. Minden hiába... A szovjet állam él, erősödik. A forradalom már első eredményeit tisztázza, az iparosítást, az első öt éves tervet, a megerősödött Vörös Hadsereget.

A nemzetközi munkásmozgalom új, sosem ismert fellendülésének korszakát éli, a szovjet példa nyomán. A példa, a jövő. A jövő pedig harc. A harchoz az erőt az Orosz Forradalom sikere, a szovjet állam fejlődése adja.

1941. nyarán, mikor Hitler elindítja óriási hadigépezetét a szovjet föld felé, azt mondja: ősszel Moszkvában leszünk. Hitler sosem ért Moszkvába. Hitler sosem tudta elfoglalni Lenin városát, Leningrádot. Négy év múlva, ötven millió holttestet maguk után hagyva, lábhoz tett fegyverrel, várták a fasiszták a békefeltételeket, melyeket az egykor oly lebecsült "rongyosok, éhesek" diktáltak.

Száz esztendővel ezelőtt került ki a nyomdából a Tőke, és megjelenésének ötvenedik évfordulóján indult az első lépés a forradalom útján. Ötven év, egyetlen emberöltő. Mennyi ez a több száz éves kapitalizmus életéhez mérten? Mégis, az elmaradott Oroszországból a világ vezető állama lett. Lenin októbere nélkül az emberiség szegényebb volna hitben, tudományban, kulturában, Lenin októbere, a Szovjetunió. A Szovjetunió - béke, kenyér, és szabadság, a szellem és az emberi képességek alkotó szabadsága. Szer-

vezett könyvtárügyünk tizenöt évvel ezelőtt indult, megalakultak a megyei könyvtárak. Több százezres olvasó táboruk tudással felfegyverzett hadsereg, mely alkot, országot épít, városokat emel és békét akar. Lenin októbere vezeti ezt a békés harcot, mely Magyarországon és más szocialista országokban az elmaradás, a tudatlanság felszámolását tűzte célul.

Az angol miniszterelnök tévedett. Az intervenciósok megsemmisültek, a polgári rend felbomlóban van, a gyarmati rendszer oszlásnak indult teteme felett az egykori rongyosok, a senkik kezet nyujtanak egymásnak, s egy új és boldogabb világ körképét formálják.

Lenin októberével kezdődött. Ötven esztendővel ezelőtt...

FOGLALKOZÁSOK GYERMEKOLVASÓKNAK A NAGY OKTÓBERI
SZOCIALISTA FORRADALOM 50. ÉVFORDULÓJA
ALKALMÁBÓL.

A reprezentatív ünnepségek mellett egyszerű, bensőséges hangulatu gyermekfoglalkozások is élményt adóan szolgáltatják egy-egy ünnep gondolatainak, tanulságainak elmélyítését.

Néhány könnyen megvalósítható formára szeretnénk felhívni a gyermekekkel is foglalkozó könyvtárosok figyelmét.

A legkisebbek számára mesedélután tartathatunk a Szovjetunió népeinek meséiből. A mesehallgatás élményéhez kapcsolódva beszélgethetünk a gyerekekkel a nép forradalom előtti életéről, a sok évszázados elnyomásról, a nép igazságvágyáról, forradalmi erejéről. Jó alkalom lehet egy ilyen meseóra a Szovjetunióban élő soknyelvű nép érdekes, színes életének, városainak, szokásainak, művészetének megismertetésére. Színesítheti a meseórát népdalok és forradalmi dalok éneklése, diafilmvetítés és képzőművészeti reprodukciók vagy fényképek bemutatása is.

Nagyobb, már önállóan is sokat olvasó gyermekek csoportjának könyvankétot tarthatunk, Katajev: Távolban egy fehér vitorla, Gajdar: Iskola, Furmanov: Csapajev című

műveit beszélhetjük meg a gyerekekkel, egy-egy részlet felolvasását is beiktatva. Osztrovszkij: Az acélt megedzik című műve is alkalmas nagyobbak, serdülő korúak körében való feldolgozásra.

Egyetlen n o v e l l a vagy r e g é n y r é s z - l e t f e l o l v a s á s a is szolgálhat gyermekrendezvény alapjául. "A forradalmak hősei. Elbeszélések a történelemből 1848-1945." Bp. 1963. Móra Kiadó c. kiadvány tartalmaz néhány alkalmas regényrészletet. "Kononov: Az igazi barát. Történetek Leninről." Bp. 1954. szintén igen alkalmas gyermekrendezvények szemelvény-válogatásához.

V e t é l k e d ő t is rendezhet a könyvtáros. Ennek a formának azonban csak úgy van értelme, ha előkészítésül megfelelő forrásanyag használatát tudjuk a gyerekeknek megtanítani. A vetélkedő kérdéseinek a fellelhető információs anyagra kell épülni. Ne legyenek a kérdések öncélúak, ne süllyedjen a vetélkedő a szerencsejáték színvonalára. Vetélkedő közben is engedjük meg a lexikonok, térképek, adattárak, a katalógus, ajánló bibliográfiák s más könyvek és dokumentumok használatát.

A gyermekrendezvények anyagának összeállításában segítségét nyujtanak az Eseménynaptár ez évi számai.

Igen jó segítség a Népművelési Propaganda Iroda ez évbéli megjelent kiadványa bő irodalmi, film, diafilm és zenei ajánlásokkal, mely a népművelőknél, művelődési otthonokban megtalálható, "50 éves a Nagy Októberi Szocialista Forradalom." Utmutatók, témavázlatok, bibliográfiák, műsorjavaslatok."

A szovjet tudomány és technika, vagy egy-egy művészeti ág is nyujthat alkalmas témát gyermekrendezvény anyagául. A könyvtáros feladata, hogy a könyvek adta ismerete-

ket megfelelően kapcsolja az iskola, a tömegközlelési eszközök, s más formák által közvetített ismeretekhez, élményekhez. A könyvtár az ismeretszerzés és az ismeretek elmélyítésének, rendszereződésének színhelye. Ez legyen az alapelvünk a közelgő ünnep rendezvényeinek összeállításánál, s akkor szerény és egyszerű eszközökkel is maradandó élményt, jellemformáló eszményeket nyújthatunk.

G.Á.

AZ AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIA A KÖNYVTÁRBAN

Bizonyára legelterjedtebb műfaja a könyvtári publikációnak az ajánló bibliográfia. Naponta találkoznak vele olvasók és könyvtárosok, ad hoc könyvböngészők és meghatározott téma után kutatók, hol nyomtatott könyv formájában, hol sokszorosítva vagy egy-egy gépelt példányban az asztalra helyezve, s gyakran folyóiratokban. Olyan segédanyagot jelentenek ezek a könyvtáros számára, aminek felhasználásával tartalmasabbá teheti munkáját, s bizonyos mértékig intézményesíti a tájékoztatást - de az egyénhez szól és személyes jelleggel bír, tükrözi az összeállító felfogását, szubjektív véleményét. /Az alapvető tudnivalókat ld. Sallai István - Sebestyén Géza: A könyvtáros kézikönyve. 2. átd., bőv. kiad. 1965. 503-536. l./

A TÁJÉKOZTATÁS SZÜKSÉGESSÉGE

Aligha van olyan eldugott /pontosabban fogalmazok - olyan rosszul működő/ könyvtár az országban, amelynek olvasói ne keresnének meghatározott témával foglalkozó műveket, s amely így ne foglalkoznék programszerű irodalomfeltárással. S ez az igény egyre fokozottabbá válik. Nem-

régen még azt mondtuk, a szocialista társadalmi rend demokratizálta a műveltséget, mindenki számára megteremtettük a lehetőséget megszerzésére. Ma már át kell fogalmaznunk a tételt. Kettős kény sz er kapcsolja a tömegeket a művelődés áramába. A társadalmi-gazdasági élet, s közvetlenebb megnyilatkozásaként a tudomány és technika óriási ivü fejlődése hatást gyakorol a társadalom életének valamennyi területére, s átformálja, egyre magasabbra helyezett mércéhez igazítja műveltségi követelményrendszerét. Ez alól nem lehet, de nem is lenne szabad kitérni. Ugyanakkor az általános fejlődés függvényeként növekszik az egyéni, belső igényesség. Alaptalan lenne azt állítani - s ezt maguk a könyvtárosok tudják legjobban-, hogy az ismeretek megszerzésének vágya, a tudás színvonala egyenletes, nem hagy kívánnivalót maga után. Ám ha a husz, vagy akár tiz évvel ez előtti műveltségi szinttel vetjük egybe a mai - mérőszámokkal meghatározható és elemzésekkel általánosítható - átlagot, szembeszökő a különbség. Különösen érvényes ez a fiatalabb korosztályra. Hivatkozhatnék a Ki miben tudós? vagy egyéb kviz-játékok példájára, olykor szinte tudományos felkészültségü versenyzőire, de ha a "hétköznapi átlagot" veszünk, akkor is elismerésre méltó eredményt kapunk. Elég csak legfeltünőbb megnyilvánulására, a sokoldalú érdeklődésre és a könyvtár állományának tartalmas használatára - bizonyos alapfoku kutatótevékenységre - utalnom.

Mindez eredményként is, újabb, a könyvtár jellegéből adódó genetikus követelményként is jelentkezik a munkában. Fokozódik az olvasók tájékoztatás iránti szükséglete, ami a közművelődési könyvtáraktól is mind tartalmasabb és lényegretapintóbb munkát követel. Hasznos és egyre nélkülözhetetlenebb eszközzé válhat így a könyvtáros kezében az ajánló bibliográfia, az igénykielégítés és a figyelemirányi-

tás kettős aspektusában.

BIBLIOGRÁFIAKÉSZÍTÉS MINT ALKOTÁS

Mindaddig nem helyezhetjük el az ajánló bibliográfiát a könyvtári tevékenység rendszerében, míg nem tisztázzuk kvalitatív jellegét. N e m b i b l i o g r á f i á t k é s z i t a z a könyvtáros, aki maga elé veszi a szakkatalógus megfelelő dobozait, s egymás alá másolja a cédulák adatait, esetleg az időrend szűrőjén bocsátja át az anyagot. A bibliográfiakészítés önálló, bizonyos mértékig alkotó munka, ami felkészültséget, könyvismeretet és problémaérzékenységet /az áttekintés képességét, különböző területek azonos szempont alapján történő témafeltárását/ kívánja meg. A bibliográfia "semmiképpen nem csupán"könyvleírás", hanem egyben a kiadott könyv társadalmi jelentőségének tanulmányozása is. Vagyis: a könyv értékelése, sokoldalú bírálata, mint az... irodalmi vagy tudományos termék minőségének megállapítása. Ez nem más, mint a könyv sorsának, az emberhez vezető útjának tanulmányozása". /Kniga. 1965.11.T. 272. 1. id. Molnár Pál: A bibliológia /könyvtudomány/ vi - tás kérdései két szovjet országos tanácskozás tükrében. = Könyvtári Figyelő. 1967. 1-2.sz. 39.1./

A bibliográfiát készítő könyvtárosnak tehát /szándékosan nem bibliográfust irok/ nem elég szelektálnia, a szorosan vett témán belül kiválogatnia a rendelkezésre álló könyvanyagból, folyóiratcikkek közül a tételeket. Anélkül, hogy erőszakolná a sokoldalúságot /hiszen roppant méretű konglomerátumokat lehetne létrehozni egy-egy kérdésből kiindulva/, komplex összeállításra kell törekednie, bemutatnia a téma érintkezési területeit. Széles látókörű embereket kell n e v e l n i e a maga eszközeivel, akik összefüggéseikben vizsgálják a világ eseményeit, jelenségeit.

A jól felépített bibliográfia nemcsak az e g y e s könyvekre hívja fel a figyelmet. Új elrendezésben, szerves egységként jelenik meg az olvasó előtt, aminek informatív értéke nemcsak tartalmában, hanem szerkezetében is rejlik.

Nem tulzás azt mondani, hogy a bibliográfia politikai-világnézeti állásfoglalást tükröz /eleve a felvett művekkel, kiemelésekkel, az anyag súlyozásával, stb., akár egy "pártatlan" tudománynépszerűsítő téma feldolgozása esetén is/, s a mechanikus tájékoztatáson túl autonóm gondolati tartalmakat is közvetít.

HOLT ÉS ÉLŐ BIBLIOGRÁFIA

Nem ismerem eléggé az ország közművelődési könyvtárainak bibliográfiai tevékenységét /ad vocem - hasznos lenne egy másodlagos bibliográfiát összeállítani, amely a megyei-járásai könyvtárak ajánló jegyzékeit is tartalmazná/, így csupán szóbeli közlésekre támaszkodva írom le, hogy a bibliográfiatermés csak az idővel arányosan növekszik, ezen belül alig tapasztalhatunk extenzitást. Pedig megérdemelné ez a műfaj, hogy nagyobb gondot fordítsanak rá a könyvtárak. Egy-egy korszerű ajánló bibliográfia /pl. Tóbiás Áron: A mai angol regény. FSZEK, 1967. 175 l., de idézhetnénk a Szabó Ervin Könyvtár más hasonló kiadványait is/ szinte zárba hozza az olvasót, hogy hová is sorolja, a bibliográfiák, vagy a tanulmánykötetek közé. Természetesen bibliográfiák ezek, sőt ezek találták meg a rendeltetésüknek legjobban megfelelő formát.

Hasonló feladatra kisebb személyi kapacitású könyvtárak, érthetően, nem vállalkozhatnak. Arra azonban igen, hogy a beszerezhető kiadványokat használják és h a s z - n á l t a s s á k, s hogy saját hatókörükben bibliográ-

fiakészítéssel is fokozzák a tájékoztató-munka hatékonyságát.

A bibliográfiákat témájuknak megfelelően szakozzák. Ám az a tapasztalat, hogy ha a raktározás is követi ezt az elvet, a bibliográfiák eltűnnek az anyagban, hatástalanná válnak, még a könyvtáros is ritkán nyul hozzájuk, nem beszélve az olvasóról. Célszerűbb egy csoportba, méghozzá könnyen elérhető helyre gyűjteni a köteteket - onnan hamarabb emeli le a könyvtáros, és könnyebben hozzászoknak az olvasók is, hogy segítségül hívják egy téma irodalmának ka-lauzaként. Sajnos, olykor még a könyvtárosnak is fel kell fedeznie, hogy a bibliográfia nemcsak egy tétel a leltár - könyvben, hanem hasznos segédkönyv, ami megkönnyíti, s eset leg tartalmassabbá is teszi munkáját.

Felépítése alapján a szakkatalógushoz hasonlíthatnánk, hiszen egy összefüggő témacsoportot tár fel, rendszerez. Ám olyan szembeszökő különbségek is vannak közöttük, amelyek a bibliográfia önállóságát és létjogosultságát bizonyítják. Maga az anyag különálló publikálása kiemeli a cédulák sokaságából a t é m á t, felhívja rá a figyelmet, s ha tartal-mában és kivitelében jó a bibliográfia, érdeklődést kelt. Ide tartozik a válogató jelleg is, ami segíti az eligazodást, mit é r d e m e s elolvasni a kérdésről /mert átfogóbb tartalmu, mert frissebb megjelenésü, korszerűbb értékelést ad, stb./, illetve mit s z ü k s é g e s ismerni róla. Nagy előnye, hogy pusztá cimleírás helyett, amely - főként tájékoztatlanabb olvasó számára - alig bir informativ értékkel, annotációt adhat, tehát egy fokkal magasabb szintü tájékoztatást valósít meg. /Ugy vélem, több szempontból közeli rokona a könyvtár legkorszerűbb tájékoz-tatási eszközének, a lyukkártyának, közelebbről a perem -

lyukkártyának./

Önálló téma lehetne a bibliográfia készítés kisebb közművelődési könyvtárakban. Ezek az intézmények elsősorban a felsőbb szintű intézményekben készített jegyzékekre támaszkodhatnak, de nem mondhatnak le a helyi tevékenységről sem. Az ajánló bibliográfia fontos vonása aktualitása /még az időkorlátoktól látszólag független témák, egy történelmi korszak, természettudományos terület, stb. irodalmának feltárása is időhöz kötött, hiszen egyre újabb könyvek, korszerűbb értékelések jelennek meg/, ami nemcsak a seményhez kötődést jelent, hanem a helyi igények feltárását és irányított kielégítését is. Ezt az adott helyen dolgozó könyvtáros ismeri legjobban, s a jegyzék összeállítását nemcsak a téma, hanem a valóságos olvasók figyelembevételével végezheti. Az sem lényegtelen szempont, hogy saját állományából válogathat, ami bizonyos mértékig szegényíti esetleg a vonatkozó irodalmat, de a könyvtár tényleges állományának elemzőbb feltárását - és kihasználását - teszi lehetővé.

Gyakran csak arra futja a könyvtáros erejéből, hogy néhány példányban legépelve tegye ki az összeállítást a kölcsönzőhelyiségbe. Hasznosságát azonban az nem csökkenti, csupán arra vigyázzunk, hogy ne mechanikus gyarapodási jegyzéket adjunk /annak is megvan a maga területén a létjogosultsága/, hanem - lehetőleg annotált - b i b - l i o g r á f i á t. Természetesen egy-egy kiemelt téma ajánlott irodalmának jegyzékét /a közeli válság, egy fontos tanfolyam anyagának forrásmunkái, stb./ igyekezzünk minél több olvasóhoz, illetve minden érdekelthez eljuttatni, állandó használatra átadni.

Ha jó munkát végzett a könyvtáros, meglesz az elég-

tétele, hogy az olvasók bibliográfiájával a kezükben válogatnak, s válnak igényesebb műveltségű emberekké.

Galántai Béla

A HONISMERETI MOZGALOM ÉS A KÖZSÉGI KÖNYVTÁRAK FELADATAI.

A magyar nép életének jelentős évfordulóihoz közeledünk. Hazánk felszabadulásának 25. és a Tanácsköztársaság 50. évfordulója ismét a történelemre irányítja figyelmünket. Az ország történetének ismerete azonban nem ment fel bennünket attól, hogy szűkebb hazánk - megyénk, községünk - életét is ismerjük. Az említett évfordulók megünneplését bensőségesebbé teszi, ha községünk jelentős eredményeire is tudunk emlékezni, akár szóban, akár írásban. Ez azonban nem könnyű feladat, mert a 15-20 évvel ezelőtti eseményekre már kevesen emlékeznek pontosan, a régebbi időkre pedig csak egy-két öreg. Hiányát érezzük minden téren a falu régebbi életét bemutató könyvnek, dokumentumnak.

A Honismereti mozgalom nem új keletű dolog. A két világháború közötti időben ez a mozgalom eredménytelen volt. A Hazafias Népfront évekkel ezelőtt kezdett egy akciót, de ez sem mozgatta meg maradéktalanul a falu értelmiségét.

1966-ban a Népművelési Intézet vette kézbe a Honismereti mozgalom szervezését. 1966. végén és 1967. elején három konferenciát rendeztek, ahol országos hírű szakemberek és a megyék képviselői kidolgozták a falvak történetének és a falukrónikák tematikáját, megírásuk módszertanát.

A falu története a legrégebb időktől 1966. december 31-ig terjedő időszak történetét tárgyalja. 1967. január 1-től pedig Krónikában gyűjtik össze az anyagot. A munkát a Hazafias Népfront helyi vezetője és a Művelődési Ház vezetője fogja össze. Ők irányítják a helyismereti szakkörben tevékenykedő aktivákat. Ebben a munkában a könyvtárosnak is részt kell vennie. Az ő feladata, hogy az írott anyagot az érdeklődők rendelkezésére bocsássa.

Ehhez a munkához segítséget nyújt a Megyei Könyvtár is. Budapesten működik a Sajtófigyelő Iroda, amely előfizetés útján a megyénkkel kapcsolatos cikkeket a Megyei Könyvtárnak megküldi. Tizenötezer ilyen cikket őriznek itt. Sok cikk egy-egy községgel foglalkozik csak. Ezeket a cikkeket a Megyei Könyvtár bibliográfiában feltárja és az érdekelt községeknek megküldi. Ezek a cikkek 1960-tól vannak meg a könyvtárban, de tárgyukat tekintve sok esetben korábbi időszakot is tárgyalnak. A bibliográfia alapján a Megyei Könyvtárban a községre vonatkozó cikkek megtalálhatók. 1968. január 1-től negyedévenként ugyancsak átadjuk a Megyei Könyvtárba érkező cikkek bibliográfiáját.

A községi könyvtárak tehát megkapják az 1960-tól megjelent és a községükkel kapcsolatos cikkek bibliográfiáját. Ha a bibliográfiában jelzett ujság a községi könyvtár birtokában van, a cikket vágja ki és egy dossziéban gyűjtse össze, a bibliográfiában pedig valamilyen módon jelölje, hogy a cikk a dossziéban megvan.

A negyedévenként kapott cikk-bibliográfiát össze kell gyűjteni, és a községi könyvtárakba járó ujságokból év végén ki kell vágni a jelölt cikkeket. Ha megvan a cikk, ezt a bibliográfiában ugyancsak jelölni kell. Ezt így évenként el kell végezni. Egy-egy községgel kapcsolatos cikk-anyag így sem lesz sok, de a meglévő irodalom könnyen áttekinthető.

A legtöbb cikk természetesen a Fejér megyei Hirlapban és előzményeiben jelent meg és jelenik meg majd ezután is. Ezt az anyagot azonban bibliográfiában feltárni igen nagy munka, s jelenleg még nem szerepel a Megyei Könyvtár munkatervében. Az érdeklődőknek azonban rendelkezésükre áll a Megyei Könyvtárban ez a h iranyag is. Értékes anyag található a különböző gyűjteményes munkákban. Szociográfiai gyűjtemények, riport-gyűjtemények, emlékiratok stb. is tartalmaznak olyan részeket, amelyek kapcsolatosak valamelyik községünkkel. Ezek bibliográfiai feltárása is megtörténik a jövőben; és ha a jelölt könyv nincs meg az illető könyvtárban, könyvtárközi kölcsönzés útján a járási, illetve a megyei könyvtártól lehet kérni.

A most bontakozó Honismereti mozgalom pontos és lelkiismeretes munkát kíván a könyvtárosoktól. Rajtunk is múlik, hogy a mozgalom eredményes lesz-e.

Tigyi István

X X X X X X

AMIG A KÖNYVTÁR "KÉNYSZERPIHENŐT" TART...

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a községi könyvtár helyiségeit korszerűsítik, átépítik. A Megyei Könyvtár, Járási Tanács, s a Községi Tanács összefogásával új, korszerűen berendezett könyvtárunk lesz. Így szeptember 1-óta zárva van a könyvtár az építkezés befejezéséig, a megnyitás napjáig.

Ezidő alatt az élet nem állt meg. A rendezvényeket, újságolvasást megoldjuk a pusztákon s a kulturházban nemrég megnyitott ifjusági klubban.

Az ifjusági klub igen népszerű, látogatott. Míg a könyvtár zárva tart, addig a könyvtárba járó újságokat a klubba adjuk át. Kedden, csütörtökön, szombaton és vasárnap van nyitva a klub. Ezekén a napokon a klubvezető elviszi a friss lapokat, a régieket pedig hozza vissza. Előadásokat is közösen szervezünk. Ezekre még később visszatérek.

Perkáta község nagy külterülettel rendelkezik, több pusztá tartozik hozzá, mind a termelészövetkezet üzemegységei. Mindenhol van villany, a tsz vezetősége minden pusztára vásárolt televíziót. A községi könyvtár fiók - könyvtárakat szervezett ezeken a pusztákon, ahol nem igen szerveztek azelőtt előadásokat. Ezekről az emberekről valahogy egy kicsit elfeledkeztek. Most a községi könyvtár patronálja a pusztákat. Több év óta a munkatérünkben is gondolunk rájuk, előadásokat, diafilmvetítéseket rendezünk. Sőt néha még a művelődési autó segítségével filmelőadásokat is.

Október 6-án Parragpusztán Móricz Zsigmond emlék -

estet rendeztünk. Munkatársam Schábel Józsefné méltatta Móricz életét, írói munkásságát. Juhász Gyula versét /Móricz Zsigmondhoz/ s a Hét krajcár novellát olvastuk fel. Utána Móricz életéről szóló diafilmet, majd az Uri - muri, s a Légy jó mindhalálíg című diafilmeket vetítettük. A kis kulturteremben huszan jöttek össze, - a puszta lakossága mindössze kb harminc - és nagyon hálásak voltak az előadásért. Kérték, folytassuk ezt a kezdeményezést. Munkatársam ebben a pusztában lakik, és diafilmvetítéseket tart, amikor nincs TV műsor.

Az, hogy törődünk velük, meglátszik az olvasás terén is. Most a munkaidőben másfél hónap alatt 48 kötet könyvet kölcsönöztek. Dolmán Jánosné régi olvasó vállalta el a fiókkönyvtár kezelését.

A többi pusztákon is szervezünk előadásokat. Október 27-én Bárányjárás-pusztán megismételjük a Móricz estet. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából minden pusztán a Nagy Októberrel kapcsolatos diafilmeket vetítünk.

Mélyvölgypusztán, Kisperkátán ugyancsak szervezünk előadásokat. Vannak azért néha problémák is. Pl. gabonából jó termés volt az idén. Így a termelőszövetkezet elfoglalta a kulturtermeket gabonátárolásra Bárányjárás - pusztán, Mélyvölgy-pusztán. Reméljük hamar kiürülnek a termek.

Geosegtanya közvetlen a falu szélén van. Itt kulturterem és jól működő KISZ alapszervezet van. Megbeszéltük a fiatalokkal, hogy havonta tartunk előadásokat. Segítenek is a szervezésben, s amiben kell. Ugyanitt szabadpolcos kölcsönzést alakítottunk ki.

A KISZ szervezet segítségével irodalmi színpadot

szervezünk, Schábel Józsefné, a könyvtár dolgozója vállalta a vezetését. Irodalmi műsorok bemutatásával a községben és a pusztákon egyaránt segítik majd színesebbé tenni az estéket.

Schábel József mezőgazdász vállalta, hogy a tél folyamán mezőgazdasági témájú előadásokat tart Parragpusztán, Bárányjárás-pusztán.

Az Ifjusági Klubba sok fiatal jár, mindannyian a könyvtár olvasói. Közülük alakítottuk meg az "Ifju olvasók klubját". Velük közösen tanácskozunk meg, hogy milyen témájú előadást tartunk, miről beszéljünk. Október 19-én Venesz Bélát, a dunaujvárosi Városi Könyvtár igazgatóját hívtuk meg a fiatalok közé a klubba, hogy "Mit olvassunk" címmel tartson előadást.

November 24-én pedig író-olvasó találkozó lesz Kálász Márton költő részvételével, az Őszi Megyei Könyvhetek alkalmából. A községi könyvtár szorosán együtt működik az ifjusági klubbal. Az új könyvtárban mindig hétfő és pénteki napokon lesznek az előadások, vagy összejövetelek az ifju olvasókkal. Ezekon a napokon nincsen könyvkölcsönzés.

Szeretnénk elérni, hogy amíg a könyvtár kényszerü pihenőjét tartja - a község s a puszták lakói az őszi-téli hónapokban kellemesen művelődve, olvasással töltsék el a hosszú estéket.

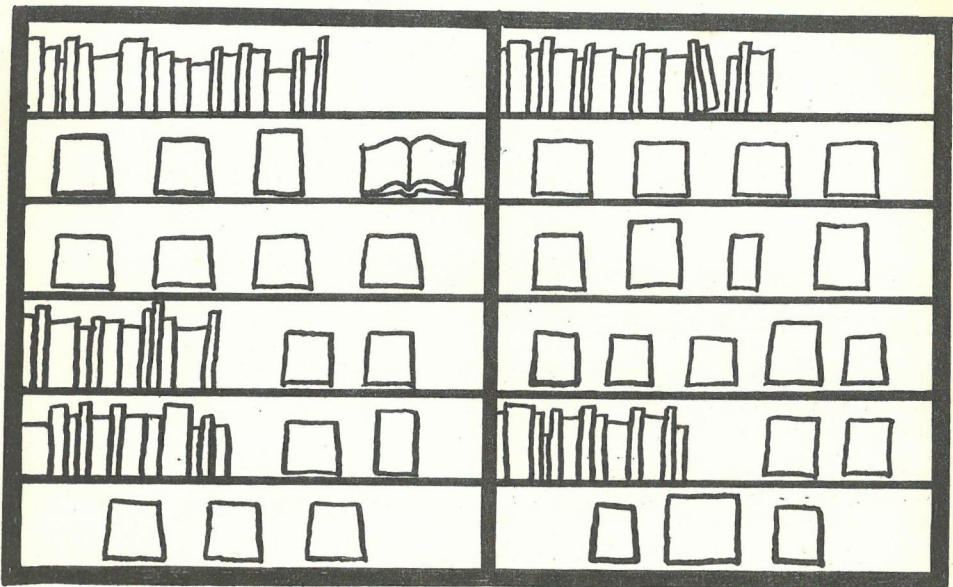
Havrilla János

VÁLOGATÓ POLC FIATALOKNAK

Könyvtárunk felnőtt kölcsönzőjében évek óta van "Ifjúsági irodalom" feliratu polc. Az ide kerülő könyveket csikkal jelöltük meg, s ebből az következett, hogy sok -szor 6-8 példány is ott sorakozott, amig csak győztük helyyel. De nemcsak helyprobléma okozta, hogy kb. fél é-ve megszüntettük ezt a szinte mechanikus kiemelést, hanem a polc szinesebbé, vonzóbbá és tartalmasabbá tételének igénye is. A régi helyett darabszámra ugyan kevesebb, de sokkal többféle könyvet válogatunk ide, mindegyikből csak egy-egy darabot. Nem kerül most már automatikusan erre a polcra a csikos, a pettyes, a kozmosz könyvek sorozata, Verne munkái sem kizárólag itt találhatóak már, s Cooper is szép számmal a szépirodalom "C 27"-ben foglal helyet. Egyszóval: sok könyvet elvontunk innen, hogy helyet teremtsünk másoknak.

Az első lépés az volt, hogy levettük az "Ifjúsági irodalom" feliratot, ugyanis nagyon sok "nem ifjúsági" könyvet is ajánlunk a fiataloknak. A rendelkezésünkre álló polcok felét szépirodalmi, felét szakirodalmi mű-vekkal foglaljuk el, de nem a kölcsönző egyéb helyein kialakult raktározáshoz hasonlóan, hanem tágabban és szabadabban használjuk fel a polcokat.

Ahogy az ábrán is látható, kb 3 méteren a hagyományos raktározás szerint helyezük el a könyveket, a többit "kiforgatjuk".

Természetesen a tartalmilag jól megválogatott könyveknek külsőleg is szépnek kell lenniük, mivel a rossz állapotban levő könyvek, különösen ha ezeket ki is forgatjuk, esztétikailag romboló hatásúak.

A tartalomra vonatkozóan szigorúan megállapított szabályaink nincsenek. Klasszikusok és mai írók művei, kötelező olvasmányok és ifjúsági könyvek; regények, drámák és elbeszélések egyaránt megtalálhatók itt. /Verses köteteket azért nem válogatunk, mert a fiatalok polca szomszédságában van verses kiemelésünk, s egy "Uj versesköteteink" című válogatás is./

A szakkönyvek témáját is gyakran változtatjuk, az szerint, hogy "melyik szak kerül sorra", mit tartunk jónak és aktuálisnak, stb.

Pl. ilyen sorokat alakítottunk ki:

- 1./ 308 Laki Pál: A próféta-ság kora
L17
- 301 Fischer, E.: A fiatal nemzedék problémái
F60
- 170 Faragó-Tóth: Karrier a szocializmusban
F18
- 374 Felnőttekről felnőtteknek
F43
- 150 Pietrasinski, Z.: A helyes gondolkodás isko-
P69 lálája
- 170 Marxista etika. Olvasókönyv
M39
- 180 Szigeti József: Bevezetés a m - l.esztétikába
Sz75
- 2./ 510 Menninger, K.: A hétköznapok matematikája
M53
- 530 Niese, G.: Fizika a mindennapi életben
N76
- 530 /Babocsay Gábor/: Miről beszél a gyertya
B12 lángja
- 520 Kulin - Róka: A világegyetem
K97
- 530 Gradmansz, H.: Az élet rejtélye a kutatás
G42 fejében
- 590 Horti: Félelmetes rovarok
H83

570 Holdas Sándor: Az indiánok varázssitala
H75

3./ 700 Rkoby - Jihansen, R.: Ember és művészet
R89

700 Artner Tivadar: Évezredek művészete
A86

700 Gerő László: Az építészeti stílusok
G43

700 Maksay László: A műalkotás születése
M24

700 Gyertyán Ervin: Művészet és szubjektivitás
G82

Itt található még természetesen a továbbtanulási tájékoztatók is.

Ha valamelyik könyv egy héten keresztül nem talál gazdára, akkor leemeljük onnan, s a raktárban meghatározott helyére tesszük.

A fiatalok polcán elhelyezett könyvek száma:

Szépirodalom: 100-120 kötet

Szakirodalom: 60 -70 kötet

A polc napi forgalma: 20-30 kötet szépirodalom

15-20 kötet szakirodalom

A forgalom nagysága nemcsak a jól válogatott könyvanyagtól függ, hanem attól is, hogy a könyvtárosnak napközben mennyi ideje jut az újrendezésre. Ha nagyobb az energiabefektetés, nagyobb az eredmény is.

Végül, miért tartom helyesebbnek ezt a polcot "válogató"-nak, és nem "ajánló"-nak nevezni?

Az "ajánló" kifejezésen azt értem, hogy "elsősorban ezt olvassátok, az itt kirakott könyveket illik ismeretek", stb./Igy túl sok könyvet kellene itt elhelyezni, s a tartalmi meghatározás is nagyon nehéz lenne./ A "válogató" kifejezés kötetlenebb mind a könyvtárosnak, mind az olvasónak. A könyvtáros - bár gondosan gyűjti a polc anyagát - fantáziája gazdagságának megfelelően válogat - hat, a fiatal pedig nem érzi erőszakoltnak az ajánlást. Véleményem szerint így előbb megkedveltethetjük ezt a kis ifjusági sarkot, s céljainkat egyszerűbben, a "nevelő szándék" hangsúlyozása nélkül is elérhetjük.

Hegedüs Éva

TAPASZTALATCSERE SZOLNOK ÉS BÁCS MEGYÉBEN

Augusztus 24-25-26-án a művelődési autóval hat főfoglalkozású könyvtáros, a megyei könyvtár feldolgozó csoportjának egyik munkatársa, Májer Sándor igazgatóhelyettes vezetésével Szolnok és Bács megyébe látogatott.

A jó kedvű kis társaság még délelőtt megérkezett Szolnokra a megyei könyvtárba. A muzeummal egy épületben lévő könyvtár, nagyon zsufolt, kis helyen helyezkedik el, elég szétszórtan, több teremben. A gyerekeknek emeletre kell menniök, időközben több kanyar nehezíti utjukat - ez a kis terem még zsufoltabb. A gyermekkönyvtárból jövet betéved -

tünk a muzeumba is. Nagyon gazdag anyaggal rendelkezik, de a zsufoltság itt sem hiányzik. Szolnoki kollégánk elmondta, nagyon sok ásatás folyik a környéken, nagyon sok a régiség a megyében. Ezzel szemben a könyvtárak a községekben nagyon is újak; bármerre jártunk, szép világos új butorokkal berendezett, gazdag könyvtárakkal találkoztunk.

Már délután utnak indultunk, kicsit "katonás" vezetőnknek köszönhetjük, hogy a központi járás minden fontosabb könyvtárát megnézhattük, igaz elfáradtunk, hiába hat órakor indultunk, volt aki már négy órakor felkelt.

Első állomásunk Z a g y v a r é k á s. Itt Dóra Józsefnét köszönthettük, aki most kapta meg a "Szocialista kulturáért" kitüntetést. Nagy munkába találtuk, leltározott, /leltárkönyv szerint, ez az egész megyére jellemző - nehéz munka lehet! - igaz nem egyedül, nyugdíjas bácsi és gyerekek sürgölődtek körülötte. Ifju Könyvbarátok Körének vezetője, munkaterv szerint, havi két alkalommal tart foglalkozást. A foglalkozások témája a kötelező és ajánlott irodalom feldolgozása. Az író életének, munkásságának ismertetése vezeti be ezeket az előadásokat. Külső előadók nincsenek, a könyvtáros tartja a foglalkozásokat, játékokkal szinesítve a programot. Vargha Balázusra hivatkozott, máshol is hallottuk a nevét, ha őt nem is hívhatja minden könyvtáros segítségül, könyvei, cikkei és értekezleteken tartott előadásai mindig eszünkbe jutnak, mikor programot állítunk össze gyermekeknek.

Itt is megtaláltuk azt a megyei "sajátosságot", amit minden könyvtárban láttunk később, az egyszerre épülő rakatári, betürendes és szakkatalógus nyomait a könyveken:

- Az alsó csik azt jelenti, már beépült a katalógusba, a felső - most készül, a csik nélküli pedig a "mosto-

"hagyerekék" - válaszolt a Könyvtáros kérdésekre: A csikok hagyerekék" - válaszolt a könyvtáros kérdéseinkre. A csikok sajnos rajtmaradnak a könyveken. A katalógusok az egész megyében most épülnek. Raktári lapokra ragasztják a címleírásokat, majd válaszolnak - a sokszor felesleges kérdésekre - és besorolják az így elkészített kartont. A járási instruktorok és a megyei könyvtár feldolgozócsoportjának munkatársai hetekig kimennek a községekbe, és segítenek a könyvtárosnak. A központi járásban kb 80 %-osan megvannak a katalógusok.

Mindenütt érdeklődtünk a foglalkozások felől, főleg gyermekekkel foglalkoznak, /Zagyvarékas, Jászladány, Jászapáti, Jászjákóhalma stb./ Jászapátiban és Jászjákóhalmán felnőtt klubok és irodalmi színpadok is működnek. Mindenütt a könyvtáros végzi ezt a munkát, de sehol sem hallottuk, hogy ezért tiszteletdíjat kapna. A művelődési otthonok minden szakkörvezetőnek, klubvezetőnek elég magas tiszteletdíjat fizetnek /300-400 Ft./. Egészen kis művelődési otthonokban is, sokszor 5-10 különböző tiszteletdíjas vezető van az igazgatók mellett. Ideje lenne a könyvtárak költségvetésébe is betervezni a klubvezetői tiszteletdíjat. A könyvtárosoknak a fizetésük is jóval alacsonyabb!

A könyvtárosok kapcsolatai, a különböző gazdasági, társadalmi szervezetekkel általában jók. Többen tanácstagok, nőtanácsi vezetők, pártvezetők, szülői munkaközösségi elnökök. Általában 5-10 éve dolgoznak és középfoku végzettségük van. Jók a könyvtárosok! Nagyon sok helyen találkoztunk részfoglalkozású könyvtárossal a főfoglalkozású vezető mellett. A könyvtárközi kölcsönzés jó, minden könyvtár kihasználja ezt a nagyszerű lehetőséget, úgy érdekesség képpen: a jászapáti könyvtáros még Rómából is "kölcsönöz" könyvet.

Minden könyvtárban tasakos kölcsönzés van, a megyei

könyvtár készíttette a tasakokat, nagyon esztétikus, izléses, műanyagból készült. Szeretnénk mi is ilyennel dolgozni!

Természetes nagyon sok számadatot is feljegyeztünk, habár a "t a r t a l m i" munkára kíváncsiabbak voltunk.

A lakosság számához viszonyítva elég magas az olvasók száma, mindenütt panaszkodtak arra, hogy bevezették a tagsági díjat és így csökken az olvasók száma. Nem értem, miért volt szükség a bevezetésére, mi végre elhagyjuk, ők most kezdik. A könyvbeszerzés általában megfelelő, ehhez jön még az FMSZ ajándék, /ők is panaszkodtak, maguknak kell az anyagot is feldolgozni, kollégáim nevében itt is köszönetet mondok, a mi járásunknak a feldolgozásért./ A termelőszövetkezetek nem nagyon segítenek. KÖFÁN pedig nincs könyvbeszerzési keret.

A kölcsönzési idő általában 24 óra, inkább kevesebb, mint több. Itt sem tartanak nyitva a késő esti órákban, általában 6-7 órakor zárnak a könyvtárak, a megyei könyvtár is.

25-én, Fegyverneken, Kenderesen, Mezőtúron és Tisza-öldváron jártunk. Kenderesen hallottunk először a "komplex ládáról", pedig az egész megyét ellátja a megyei könyvtár. Mit tartalmaz az a nagyszerű dolog; magnószalagot, hanglemezt, reprodukciót, könyveket, diafilmet, keskenyfilmet - egy-egy komplett előadás anyagát. Jó lenne nálunk is! - ki tudnánk használni!

Ezen a napon feltűnően sok folyóiratot láttunk, pl. Mezőtúron a 220.000 Ft-os költségvetésből 15.000 Ft. van folyóiraatra /még könyvbeszerzésre is sok volna nekem/. Igaz, ez városi könyvtár, de a könyvtáros is panaszkodott, hogy nincs kihasználva a gyönyörű és gazdag anyag, inkább a köz-

érdekü lapokat olvassák/ sok az idegennyelvü és a "tul" tudományos folyóirat/.

Mindenütt érdeklődtünk, milyen időközökben látogatják meg a könyvtárakat a járási instruktorok. - Havi két alkalommal, de egyszer biztosan - kaptuk a választ mindenütt, és sokat segítenek, főleg a katalógus-építésben.

Jó jelzeteket, feliratokat láttunk mindenhol. Általában központilag csináltatta a megyei könyvtár. Jó lenne nálunk is, hiszen alumínium gyárunk van Székesfehérváron, lehetne hulladékból izléses választókat készíteni.

Az utolsó napon Bács-Kiskun megyében voltunk, s mivel a távolságok nagyok voltak és haza is kellett érnünk, csak három könyvtárat néztünk meg: Kiskunfélegyházán, Kiskunmajsán és Mélykúton.

Kiskunfélegyházán szép, nagy, világos olvasótermet találtunk, Petőfi kiállítás is van a teremben, kár, hogy a gazdag, jó kézikönyvtárat zárt szekrényekben tartják. A szakállomány úgy van elhelyezve, hogy a rokontudományok egymás mellett vannak, pl.: a történelem a társadalomtudomány mellett, a nyelvtudomány a nyolcas fősztály mellé volt már régebben is besorolva. Ám a mezőturi könyvtár adhatna ide kölcsön pár folyóiratot, mert az bizony kevés van ebben a könyvtárban.

Kiskunmajsán ugyancsak szép, nagy könyvtárat találtunk, itt találkoztunk először nagy KÖFA-támogatással: csak községfejlesztési alapból 30.000 Ft-juk van könyvbeszerzésre. Szép szemléltető állványt is láttunk itt műanyagból. Az FMSZ adta a könyvtárnak; forgatható, pasztell színü, a könyvek ki is emelhetők belőle. Jó lenne nálunk is, hiszen sok szolgálatot teszünk az FMSZ-nek, elég sok könyvtáros vállalja a "bizományoskodást" is.

Utolsó állomásunk Mélykut, itt mindenki elmondhatta: "Ilyen könyvtár kellene nekem is" - ilyen világos, tágas, jól tagolt és nagy polcfelület. Megcsodáltuk a tetszetős butort /IFÉRT/, a kerámiákat, a modern térelválasztót, de a gazdag kézikönyvtári anyagot is.

Azt hiszem, az új könyvtárban - amely most nem régen nyílt meg - nagy eredményeket fognak elérni.

Sok szépet, jót láttunk, amit tudunk, meg is valószínűleg belőlük. Igaz, a világosságot, a tágasságot, és a "nagyobb" dolgokat mi nem tudjuk saját erőnkől megvalósítani, de az ugynevezett "kis dolgok" is színesítik, jobbá, eredményesebbé teszik munkánkat.

Felföldi Magdolna

TAPASZTALATCSERE VESZPRÉM MEGYÉBEN

A bicskei járás tiszteletdíjas községi könyvtárosaival látogattunk el Veszprém megyébe, hogy a keszthelyi és tapolcai járás ugyancsak tiszteletdíjas községi könyvtárait megtekintsük, s amennyiben lehetőség van rá, néhány jó tapasztalattal gazdagabban térjünk haza. Valahogy úgy van az ember ezekkel a tapasztalatcsereikkel, hogy amikor elindul, nem vár túl sokat, noha igyekszik olyan "vadászterületet" kiválasztani, ahonnan remél valamit. De túl nagy reményeket nem érdemes táplálni, esetleg kellemetlen

csalódást szerez magának. Ha valaki legalább egyizben résztvett már egy ilyen jellegű "tanulmányuton", rájön, hogy mindenütt vannak nehézségek, más megye sem tejjel-mézzel folyó Kánaán -/kivéve Borsodot/. Mindenütt vannak ugyanis jól működő, mutatós könyvtárak, amelyeket meg is szoktak mutatni minden arra érdemes érdeklődőnek, de vannak kicsi, korszerűtlen, rosszul működő könyvtárak is. Más kérdés, hogy az utóbbiak esetében mennyiben hibáztatható a könyvtáros és mennyiben az illetékes községi tanács.

Elsőnek a t a p o l c a i j á r á s t vettük szemügyre. No, nem az egész, de a járási könyvtárban eltöltött rövid szemlélődés után egy "mutatós" könyvtáron kezdtük a könyvtárnézést. Noha már a régi magyar közmondás is óva int, hogy "minden jó, ha a vége jó", s ha ennek jegyében szervezünk, talán más vélemény alakul ki R é v f ü l ö p után. Tény, hogy a b a d a c s o n y t o m a j i községi könyvtár - egy igazán modern művelődési kombinátban - a legjobb hatást kelti. Valószínűleg nemcsak a véletlenül odavetődőkben, hanem a rendszeres látogatókban is. Hiszen ha az ellenkezője volna igaz, nem látogatnák. Az olvasók száma pedig a lakosság 18%-át teszi ki. Ez nem kiemelkedő, de elfogadható eredmény, különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy ezt a hatalmas művelődési kombinátot - bárral, színházteremmel stb. - a község központjától eléggé félreeső helyre építették.

A Ház igazgatójának diplomáján még csak most száradt fel a tinta: könyvtár-népművelés szakot végzett Szombathelyen. Lelkes, szolgálatkész, agilis fiatalember. De ez nem feltűnő, el is várják tőle. A könyvtáros csendes, kutató típusu ember. Gondos precizitással építi a katalógusokat. Éppen az irodalmi katalógussal volt elfoglalva. /Mi megelégszünk egy olvasói katalógussal is!/. Községi

könyvtári szinten apró ötletei mind a könyvtári munka iránti elmélyülést bizonyítják. Pl. a filmoluxozott tábla a redőnyfalon: "Miről ír a kritika?" címmel. Alatta a legfrissebb könyv, film- és színházi kritikák.

A következő állomás K ó v á g ó ő r s volt. A községi könyvtár körzeti könyvtári funkciót is betölt. Könyvtárosa főhivatású. Egy egész házat ural a könyvtár. Nem új, hanem átalakított épület, tágas kölcsönzővel, külön gyermekkönyvtárral és barátságos hírlapolvasóval. S mindent a helyi tsz hozzájárulásából! A járásban, de talán a megyében is egyedülálló eset. Igaz, a tsz is. A legjobban működik megyeszerte. A könyvbeszerzési kerethez évi 10.000 Ft hozzájárulást biztosít, de tavaly ez az összeg elérte a 20.000-et. Igaz, ebből hét község részére szerzeményez a könyvtáros, beleértve a körzeti központot is. Ahogy a kísérő módszertani munkatárstól hallottam, ez a körzeti rendszer még meglehetősen "gyerekcipőben járó" kezdeményezés náluk. Ha beválik, általánosítják. Egyelőre abban nyilvánul meg, hogy a körzeti központ közösen szerzeményez, a rendelkezésére bocsátott - a községek által összeadott pénzből. Szükség és igények szerint ellátja könyvvel a körzet könyvtárait, katalógust készít számukra, szakmailag irányít, rendezvényeket szervez, sőt egyhelyen kölcsönöz is. /Mindezt 1.500 Ft-ért/. A községek itt kicsik, maga a körzeti központ is 1.500 lakosú. Ebből az olvasók száma mégis 480 fő. /Helyi félévi adat/. Emellett reméltó még, hogy a tsz magáénak érzi mezőgazdasági ismeretterjesztés ügyét is. Szakirót hív, és fedezi a könyvtári rendezvények költségeit.

Az érem másik oldala: ugyanehhez a tsz-hez tartozik egy másik könyvtár is, Révfülöpn. A település nem sokkal kisebb, mint a körzeti központ, 25 %-a olvasó. A

könyvtár kicsi és szűk, változásra egyelőre nincs kilátás. Tehát egyik oldalon az egyedülálló nagylelkűség és segítőszándék, másik oldalon a nemtörődömség és passzivitás. Nem jobb lenne közös nevezőre hozni?

Mégis, ha összehasonlítjuk a másnap létott K e s z t - h e l y i j á r á s könyvtáraival, a tapolcai járás községeinek nincs annyi okuk panaszra. Viszonylag "jól állnak".

H é v i z ugy jelenik meg mindenki előtt, mint szép, dusan parkosított, gazdag üdülıhely. Bátran mondhatjuk az utóbbi jelzót, az idegenforgalom sokat hoz a "konyhára". Az fel sem tűnik senkinek, - ha nem kimondottan szakmabelli, - hogy a községi könyvtár szegényesen szűk, kiesik a település központjából. Noha állománygyarapításra elég elfogadható összeget szántak /összesen 14 ezer Ft./, nem kamatozik a kiadott pénz a könyvtár forgalmában, mert hely és berendezés hiányában még elhelyezni sem lehet tisztességesen a könyveket. Igaz ugyan, hogy az üdülık csaknem mind-egyikében működik könyvtár, de állományuk meglehetősen el-avult.

N e m e s b ü k k ö n jöttünk rá, hogy Veszprém megyében is vannak rossz tervezők. A korszerű, új művelődési otthonban betervezték ugyan a könyvtárt, csak éppen több ablakkal - mert ugyebár az olvasáshoz természetes fény is kell - mint amennyi szükséges. Ennek "eredményeképpen" aztán egyetlen szabvány könyvtári polc sem helyezhető el a falak mentén.

Ezért a még egyéb okok miatt szekrényekben tartják a könyveket. A könyvtár egyébként már most kicsi, de a színházterem szép nagy...

A g y e n e s d i á s i községi könyvtár kisérőnk szerint a legjobbak közé tartozik. Ha csak az olvasói szá-

mát nézzük, meglepő eredményt produkált a községi könyvtáros, aki egyébként a járási KISZ bizottság első titkára. A nyilvántartásaiból kimutatható tény, hogy a lakosság 50%-a olvasó. /A tavalyiból, az idei még nem volt naprakész./ Pedig eléggé vegyes összetételű a lakosság: sok köztük a bejáró munkás, hivatalnok, tsz-tag, stb. Az olvasótoborzás csucsteljesítményét egyrészt a korlátlan nyitvatartással magyarázták, /a könyvtáros a házban lakik/, másrészt a "családi" személyi lapok rendszeresítésével. Közelebről: a könyvtáros gyakorlata szerint egy személyi lapban 15-20 könyvkártya is lehet, mert pl. 4 tagú család részére adták ki a könyveket. S valamennyi családtag szabályosan beiratkozott olvasó, ami szép sorjában fel is van tüntetve a kartonon.

Alkalmunk volt még látni a járás "legszebb" könyvtárát V e n y a r c v a s h e g y e n. Az alig 1000 lakos feletti kisközségben pavilonszerű épületben tágas, világos, korszerűen berendezett szabadpolcos könyvtár várja az olvasókat. Még hirlapolvasója is van. Persze a létrehozása nem ment simán. A könyvtár 2 évi könyvbeszerzési keretét ajánlotta fel az átépítés céljaira, ami nem volt több 6 ezer Ft-nál, de kiinduló alapot képezett, amelyhez hozzáadta a támogatását a járási és a községi tanács.

Talán elég ennyit a látottakról, hiszen szándékosan törekedtem, hogy lehetőleg keresztmetszetet nyujtsak. A többi könyvtár besorolható vagy az egyik, vagy a másik kate - góriába.

Csaba Orsolya

§§§§§§§§§§§§§§§§

TAPASZTALATCSERE HEVES MEGYÉBEN

1967.

A sárbogárdi járás községi könyvtárosai a Heves megyei tapasztalatcserén vettek részt. Azonkívül, hogy a megye természeti szépsége lenyűgöző volt, sok hasznos élményben volt részünk, mint könyvtárosoknak.

Első állomásunk a megyeszékhely, E g e r volt. Vendéglátónk a megyei könyvtár. Szívélyes fogadtatásban részesültünk. Sajnos maga a könyvtár nagyon kicsinek bizonyul megyei szinten. Az állomány nagyrésze helyhiány miatt raktárba tömörül. Házigazdánk tájékoztatása szerint hamarosan sor kerül a könyvtár bővítésére. Velük együtt reméljük, ez rövid időn belül meg is történik.

A szűk hely miatt a megyei könyvtár gyermekrészlege a város másik részén található. Elmentünk megnézni azt is. Itt már sokkal megnyugtatóbb kép tárult elénk: a gyermekkönyvtárnak tágas helyisége van, a berendezés modern, tetszetős. A helyi könyvtáros elmondja, hogy nehéz munkával, de végül is elérte, hogy a gyermekolvasók nagy része segítség nélkül tájékozódik a könyvtárban. Ezt a könyvek szinesikozásával oldották meg.

A megyei központ után következtek a községek.

Az első község S i r o k volt. Itt először, az iskola épületében működő gyermekkönyvtárat néztük meg /az Országos Pedagógiai Könyvtár és a Heves megyei Könyvtár által létrehozott minta iskolai könyvtár/. Nagyon szép könyv-

tárak van, mind berendezés, mind a könyvtáron belüli rend példamutató. A vezető könyvtáros pedagógus.

Azért írom, hogy vezető, mert ő csak felügyel a gyermekekre és irányítja őket. A többi munkát mind a gyermekek végzik nagy szorgalommal és mondhatjuk, példásan.

A községi könyvtár a kulturház kebelén belül van. Sajnos, szekrényekben és nem polcokon vannak a könyvek. Csak kölcsönzéskor nyitják ki, mivel más rendezvényt is tartanak a helyiségben.

A könyvtáros elmondta, hogy ezen hamarosan változtatnak, mivel a szekrényes megoldással kevés a hely. A községi könyvtár szoros kapcsolatban van a gyermekkönyvtárral.

Következő állomásunk R e c s k.

Itt tágas és praktikus berendezett könyvtárt látnunk. A község lakossága 3.500 fő. A könyvtáros tájékoztatása szerint még két könyvtár van a községen belül. A vendéglátó könyvtárnak kb. 6.000 kötetes az állománya, olvasóinak száma közel a hatszázhoz. Ez igen szép eredmény, tekintettel arra, hogy még két könyvtár működik ezen kívül.

Utunk ezután a f e l d e b r ő i könyvtárba vezetett. A könyvtárat most adták át, új, modern épület. Itt is, mint a többi községben, tágas és világos helyiség tárult elénk. Öröm az emberek tudását bővíteni ilyen könyvtárban!

A nap utolsó állomása V é c s volt.

Mindössze 1360 lakosu kis község, a könyvtár állománya 3000 kötet. A könyvtár itt is a művelődési ház épületében van. Berendezése nagyon szép, a községi tanács és a tsz hozzájárulásával alakították ki. Évi könyvbeszerzési ke-

rete 2.000 Ft. Ezenkívül az állomány gyarapításához a helyi Tsz és FMSZ is hozzájárul.

Az utolsó napon a g y ö n g y ö s i, majd a n a g y r é d e i könyvtárat látogattuk meg.

N a g y r é d e. 3.200 lakosu község. Könyvtárának állománya 5.270 kötet. Ebből 2.200 szépirodalmi, 1.570 ifjúsági és ami nagyon szép, 1.500 az ismeretterjesztő könyvek kötetszáma. Olvasóinak száma meghaladja az 500-at, Ott-tartózkodásunkkor állományellenőrzés volt.

Jó hatással volt ránk továbbá az, hogy nem láttunk megrongálódott könyveket, még az ifjusági részlegen belül sem. Nagy gondot fordítanak a könyvek állandó gondozására. A látott könyvtárak tágasak és mindenütt látszik a fejlődés.

Köszönjük a Heves megyei könyvtárak szivélyes vendéglátását és további jó munkát kívánunk.

Nagy Borbála

AZ ISKOLÁSOK A KÖNYVTÁRBAN

Talán nincs is ember, akinek az életében valamely formában a könyv ne vált volna szükségletévé. A felszabadulás előtt az átlag-embernek elegendő volt az iskolai tankönyv, de ma már természetesen több kell.

1952-ben nem volt Kislángon a könyvtárnak ünnepélyes

avatása, csak hire, hogy könyvtár nyílik, és hogy kölcsönöz.

Nagyon kevés ifjusági könyvünk volt még akkor. Az is megtörtént, hogy az utolsó példányokat már válogatás nélkül kölcsönözték az iskolások.

Ma gyakran megesik, hogy az akkor VII-VIII. osztályba járó, azóta megszakítás nélküli könyvtártag asszony eljön a III. osztályos gyermekével, és magyarázza, meséli neki a könyvtár eddigi fejlődését. Ez csupán egy példa a sok közül. A könyvtárnak a hajdani fiatalok nagy részével sikerült megszerettetnie az olvasást, és ezek mindig találnak, ajánlanak a kisebbeknek megfelelő műveket.

Az iskola könyvtárának is kétszer annyi könyve van, mint 1953-ban a községi könyvtárnak volt. A könyvek irodalmi értéke is nagyobb; tartalmazzák az iskolában tanított irodalom kötelező és ajánlott olvasmányait, sőt, akad még a könyvtárban a Pöttyös sorozat példányaitól a kalandos könyvekig, sokféle olvasnivaló.

Ma úgy áll a helyzet, mintha az iskola könyvtárával csendes versenyünk lenne. Az iskola könyvtára rendelkezésére áll helyben a tanulóknak a megfelelő irodalmával, hozzáadva az egyéb említett műveket. Könyvtárunk pedig természetesen a szerzeményezést úgy alakítja, hogy az általános és középiskolai, valamint a bejáró ipari tanulóknak is megfelelő irodalmat tudjon adni. Ebben egyébként nagy segítséget jelentett a Könyvtáros 1966. szeptemberi számában megjelent kis bibliográfia.

A kötelező és ajánlott irodalomból művenként átlagosan 6 kötetet szerzeményezett a könyvtár. Ezt teljes mértékben igénybe is veszik az iskolások. Ezt nevezem én csendes versenynek. E versenyhez a pedagógusok, az iskolai

könyvtár vezetője is hozzásegít, mert ez évben a III-VIII. osztályosok osztályfőnöki órájukat egy-egy alkalommal a könyvtárban tartják. A könyvtár népszerűsítését jól mozditják elő a vasárnap délelőtti gyermekfoglalkozások. A bejárók és ipari tanulók kivétel nélkül tagjai a könyvtárnak, de velük már az általános iskola befejezésekor megbeszéljük, hogy az elkövetkezendő években miért lesz még nagyobb szükség a könyvtárak igénybevételére.

Mondanom sem kell, hogy a községi könyvtár nem akarja elvenni az ifju olvasókat az iskolai könyvtártól, csak tudatosítani, mire felnőttek lesznek, már csak ezt a típusu könyvtárat látogathatják. Nehezebb ugyanis olyan felnőtt olvasót beszervezni a könyvtár olvasói közé, aki mint iskolás, nem ismerte a könyvtárat. Az általános iskolában végzett tanulók vagy tovább tanulnak, vagy maradnak a faluban. Ezekre pedig mint felnőtt olvasókra, számít a könyvtár.

Ahogy befejezte az általános iskolát a gyermek, máris jelentkezik a fentebb említett verseny eredménye.

Ezt mutatják a számok is:

A mai napig 750 a könyvtár olvasója, ebből 360 a 14 éven aluli /ez még gyarapodik/, 122 a 14-18 év közötti, - 100 a munkás /bejáró és ipari tanuló/, 180 a paraszt olvasó.

Ezekben a számokban csak a központi kölcsönző adatai szerepelnek. A fő problémát az jelenti, hogy a könyvtár helyiségét "kinőttük". Ezen segíteni kell, s tanácsunk tett is már ígéretet a megoldására. Szép és tágasabb könyvtárban jobb és eredményesebb munkát végezhetünk majd.

H I R E I N K

SZÁZÖT ÉVES A LENIN KÖNYVTÁR. A Szovjetunió legnagyobb könyvtára, amely Lenin nevét viseli, betöltötte fennállásának 105. esztendejét. 1862-ben alapították a Rumjancev Muzeumban /Moszkva/, és a Nagy Októberi Szocialista Forradalom után az ország legnagyobb közkönyvtárává lett. Új épületeket emeltek mellette, amelyek a Kreml közelében egész negyedet foglalnak el. Jelenleg a Lenin Könyvtárban több mint 25 millió kötet van, a világ 173 nyelvén. Tágas olvasótermek állnak a tudósok, diákok, s mindazok szolgálatára, akik használni akarják. A Lenin Könyvtár a világ más országainak többszáz könyvtárával és különböző szervezetével folytat könyvcserét, könyveket és mikrofilmeket küld a szovjet könyvtáraknak, valamint saját bibliográfiai kiadóval is rendelkezik.

A Szovjetunióban 1966-ban 124 000 közkönyvtár volt /kilencszer annyi, mint a forradalom előtti Oroszországban/. A szovjet könyvtárak könyvállománya együttvéve elérte a 2 300 000 000 köt. Az állandó olvasók száma meghaladja a 110 milliót.

X X X X X X X

X A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM 50 éves évfordulójának tiszteletére "A béke bátorsága" címen sajtóbibliográfiát adott ki a Megyei Könyvtár. A bibliográfia a korabeli Fejér megyei lapok cikkanyagát tárja fel.

"IVÁN PÁVEL ÉS A TÖBBIÉK" címen a szovjet ifjusági irodalom gyermekhőseiről beszélgetett az öreghegyi könyvtár fiatal olvasóival dr. Moravánszky Ákosné, - a jól sikerült gyermekrendezvényen több mint 90-en vettek részt.

x x x x x x x

A MAGYAR TESTNEVELÉSI ÉS SPORT SZÖVETSÉG székesfehérvári városi küldötttertekezletére a legujabb sportkönyvekből kiállítást készített a Városi Könyvtár.

x x x x x x x

NAGYVELEGEN felujitják és átalakitják a Művelődési Otthont, és ennek során új és korszerű elhelyezést nyer a községi könyvtár.

x x x x x x x

BAKONYCSERNYÉN megalakult az Ifjú Könyvbarátok Köre. A fiatalok lelkesen vesznek részt az összejöveteleken.

x x x x x x x

SZEPTEMBER 23-án a Megyei Könyvtár szakszervezeti bizottságának szervezésében a könyvtár dolgozói Budapesten megtekintették "A szovjet tudomány 50 éve" kiállítást.

x x x x x x x

ÚJ FIÓKKÖNYVTÁR NYILT Székesfehérvárott a József Attila lakótelepen. A könyvtárba, melyet két garázshelyiség átalakításából hoztak létre, már a megnyitás első hetében több mint 150 olvasó iratkozott be.

A BICSKEI JÁRÁS KÖZSÉGI TANÁCSAI is kezdenek foglalkozni a községi könyvtárak otthonossátételével. Csabdi könyvtára teljes belső tatarozást kapott, a munkák befejezése után szép és korszerű könyvtár várja az olvasókat. A vértésboglári és vértésacsai községi tanács pedig függönyöket és szőnyegeket vásárolt könyvtára részére. Tabajdon hozzá kezdtek a bicskei járás első minta klubkönyvtárának kialakításához. A volt korszerűtlen művelődési otthon épületét kb. 200.000 Ft. ráfordítással alakítják át.

x x x x x x x

JÓL SIKERÜLT író-olvasó találkozóról kaptunk hirt klubkönyvtárainkból. Rácalmáson Takács Imre József Attila-díjas költő találkozott olvasóival, Fehérvárcsurgón pedig Sobor Antal író beszélgetett a helyi értelmiségiekkel.

x x x x x x x

A MÓRI JÁRÁSI KÖNYVTÁR irodalombarát-köréből alakult irodalmi szinpad több községben és a móri bornapokon is sikeresen szerepelt az "Ablak nyilik a fehér fák sorára" című műsorával, amely a szovjet lira 50 éves terméséből ad színvonalas válogatást.

x x x x x x x

"DÉL ORSZÁGA VIETNAM" címmel bibliográfiát adott ki a Megyei Könyvtár, a Vietnami Demokratikus Köztársaság megalakulásának 22. évfordulójára. A kiadvány megjelenésekor a könyvtár ifju könyvbarátai találkoztak a Székesfehérváron tanuló vietnami fiatalok küldötteivel, jól sikerült klubesten a Megyei Könyvtárban.

x x x x x x x

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM 50. évfordulója alkalmából avatják fel november 4-én MARTONVÁSÁRON a székesfehérvári járás első minta-klubkönyvtárát. Az új intézmény létrehozására több mint 100.000 forint felújítási és berendezési összeget fordítottak.

x x x x x x x

SZERETETTEL KÖSZÖNTJÜK a Megyei Könyvtár új munkatársait: VARGA GYULÁNÉT, aki a debreceni Tanítóképző könyvtár-népművelés szakának elvégzése után került gyermekkönyvtárunkhoz és NEMÉNYI LÁSZLÓT, aki a Helyőrségi Tiszti Klubból tért vissza régi munkakörébe, a módszertani csoporthoz.

x x x x x x x

X KORSZERŰ SZABADPOLCOS könyvtári berendezést kapott a nagyvenyimi, vajtai, sárkeszi, csókakői és tabajdi könyvtár.

x x x x x x x

X A JÁRÁSI KÖNYVTÁRIGAZGATÓK III. negyedévi értekezletét a nem régen felavatott pákozdi művelődési otthon új és korszerű könyvtárában tartottuk, melyen résztvettek a Művelődésügyi Minisztérium Könyvtárosztályának, a KMK-nak és a Népművelési Intézet képviselői is.

x x x x x x x

X A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTER Dr. Csongor Endrénének, a Megyei Könyvtár igazgatójának a "Kiváló népművelő", Molnár Istváné, a székesfehérvári Városi Könyvtár vezetőjének, Havrilla János községi könyvtárosnak, és Venesz Béla városi könyvtár igazgatójának a "Szocialista kulturáért" kitűn -

tetést adományozta, Tárnoki Lászlóné községi könyvtáros és Ipach Lászlóné, a bicskei járási könyvtár munkatársa miniszteri dicsérő oklevelet kapott.

x x x x x x x

KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI PÁLYÁZAT

A társadalomtudományi, politikai irodalom fokozottabb népszerűsítése érdekében, valamint a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. jubileumának megünneplésével kapcsolatban a Művelődésügyi Minisztérium Közművelődési Főosztálya nyilvános könyvtártudományi pályázatot hirdet egyének és munkaközösségek számára az alábbi témákról:

- 1./ A társadalomtudományi-politikai állomány forgalmának elemzése egyes műfajok, illetve adott művek olvasottsága, kihasználási foka a különböző típusu közművelődési könyvtárakban./Községi, városi, szakszervezeti könyvtár stb./
- 2./ Egyes rétegek - főképp a munkásság, parasztság, ifjúság-társadalomtudományi irodalom iránti igényeinek vizsgálata.
- 3./ A társadalomtudományi, politikai irodalom ajánlásának, népszerűsítésének tapasztalatai, bevált módszerei. /Vetélkedők, előadássorozatok, kapcsolódás a különböző oktatási formákhoz, a marxizmus-leninizmus esti egyetem, a közép és szakmunkásképző iskolákban folyó KISZ oktatás, politikai vitakör, fórum segítése, röpbibliográ-

fiák hatékonysága stb./

- 4./ Hogyan készült fel a könyvtár a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50 éves jubileumának megünneplésére? Eredmények, módszerek ismertetése.

Pályázni csak publikálatlan tanulmánnyal lehet. A pályázatok benyújtásának határideje 1968. február 1. A pályamunkákat jeligével az Országos Széchenyi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ címére /Budapest, VIII. Múzeum u. 3.sz./ kell eljuttatni, két példányban. A pályázatokot az Országos Könyvtártudományi és Dokumentációs Tanács bírálja el.

P á l y a d i j a k

I.dij:	3.000 Ft
két II.dij:	1.500-1.500 Ft
két III.dij:	1.000-1.000 Ft

T A R T A L O M

A Vörös Október fényében	1.
Foglalkozások gyermekolvasóknak a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából	4.
GALÁNTAI Béla: Ajánló bibliográfia a könyvtárban	6.
TIGYI István: A Honismereti mozgalom és a községi könyvtárak feladatai	12.
HAVRILLA János: Amíg a könyvtár "kényszerpihenőjét" tartja	15.
HEGEDŰS Éva: Válogató polc fiataloknak	18.
FELFÖLDI Magdolna: Tapasztalatosere Szolnok és Bács megyében	22.
CSABA Orsolya: Tapasztalatosere Veszprém megyében	27.
NAGY Borbála: Tapasztalatosere Heves megyében	32.
VADÓCZ Pál: A községi könyvtár és az iskola	34.
H i r e i n k	37.

KÖNYVTÁRI HIRADÓ

Fejér megye közművelődési könyvtárosai számára
/körlevélként/
Szerkeszti:

a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár Módszertani Csoportja.
Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1. Telefon: 26-84.

Felelős kiadó: Dr. Csongor Endréné.

Készült a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár
Rotaprint sokszorosítóján
350 példányban.

A címlapterv Galántay György munkája.